

Den mänskliga faktorn som brandorsak – 1879

Hur förödmjukande det än är, måste erkännas, att de flesta eldsolyckor som inträffat, varit av den art att de kunnat förebyggas om känslan av plikt varit starkare än den är.

Även om plikt-känslan inte medger några undantag är dock mänskligt förutseende inskränkt och mänsklig kraft ofta hjälplöst. Men under vanliga förhållanden, dvs så länge vi omges av ting och företeelser varmed vi borde vara förtrogna ges det ytterst få tillfällen då man ej genom vaksamhet, förutseende, försiktighet och lätt förvärvad insikt kan förebygga en brand.

I en del fall är människorna själva den omedelbara orsaken till eldsvådor då de antingen genom uppsåt anlägger eld på egen eller annans egendom eller genom vårdslöshet eller bristande tillsyn vålla elds utbrott eller spridning; i andra fall är det mindre handgripligt, men ej mindre säkert när de till exempel genom vårdslöshet eller vanvård av hus och eldstäder gör eldens spridning möjlig. I andra fall blir de genom okunnighet om faran vållande till olycka.

Var och en gör sig bekant med alla dess orsaker och sedan använder sitt naturliga förstånd, förvärvade insikter, en allvarlig vaksamhet och oavlåtlig uppmärksamhet på sig själv.

Personer i överordnad ställning (arbetsgivare, husbönder, förmän, lärare m.fl.) underrättar sina underordnade om allt som innebär eldfara, tillhåller dem att iaktta all möjlig försiktighet och utövar tillsyn över deras uppförande.

Det är en oavvislig plikt att förmå dem till varsamhet med eld. Denna plikt är mycket trängande, eftersom människor i allmänhet – i synnerhet yngre är böjda att försumma till och med de nödvändigaste och enklaste försiktighetsmått under sina sysselsättningar. Det är ej blott lättsinnet och sorglösheten som ska bekämpas – även okunnigheten behöver ofta skingras.

Något som husbönder stundom påyrka är att fortsätta arbetet in på natten. Sådant borde ej äga rum emedan det lätt får till följd att den överansträngda och trötta ej ägnar tillräcklig uppmärksamhet åt ljus eller annan eld eller att han eller hon faller i sömn.

Särskild tillsyn ska ägnas åt barn, idioter, vansinniga, febersjuka och med fallandesot behäftade samt druckna personer. Att aldrig lämna barn eller mindre tillräkneliga ensamma där eld brinner i eldstad, där glödande kol finns, där ljus eller lampa är tänd.

Individer, som är svårare att hindra från att förorsaka olyckor är drinkare. Att en person överväldigad av ruset somnar ifrån eld, slår ikull ljus eller lampa och därigenom orsakar brand, vars lågor han är oförmögen att själva kväva osv, sådant är vanligt nog och ofta får han själv genom svåra brännskador, stundom med livet plikta för sitt fylleri.

Lagstiftande myndigheter, vartill man i detta fall kan räkna försäkringsanstalter, gör allt vad på dem ankommer till ernående av största möjliga säkerhet.

Vi har här sammanfattat det viktigaste ty det är en och samma sak som framträder under olika förhållanden och det är känslan av ansvar och plikt.

Ur Handbok i eldsläcknings- och brandförsäkringsväsendet med inslag av eldsolyckors förebyggande Av Capt. Carl N. Ahlström

*Texten är förenklad, förkortad och något moderniserad av Värmlands Brandhistoriska Klubb
januari 2023*